

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

D. COLLINS, C. JORDAN & H. COLEMAN

Επιμ. Χ. ΑΣΗΜΟΠΟΥΛΟΣ & Σ. ΜΑΡΤΙΝΑΚΗ

4^η ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΗΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

- Ένα από τα πιο δύσκολα θέματα είναι να δοθεί ένας ξεκάθαρος ορισμός της οικογένειας λόγω της μεταβαλλόμενης φύσης των κοινωνικών σχέσεων, γεγονός που καθιστά πολύ δύσκολο ένα απλό ορισμό που να περιλαμβάνει τα πάντα.
- Ο σαφής ορισμός της οικογένειας θα καθορίσει **ΠΟΙΟΣ** θα πρέπει να επιλεγεί για τις κοινωνικές παροχές όπως η μητρική άδεια, τις επιδοτήσεις για το βρεφονηπιακό σταθμό, τη δημόσια βοήθεια ή την υγειονομική φροντίδα.
- Η εικόνα της οικογένειας πρέπει να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα οικογενειακών δομών και λειτουργιών.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ορισμός Eichler της οικογένειας (1988):

Μια οικογένεια είναι μια κοινωνική ομάδα που μπορεί να περιλαμβάνει ή να μην περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα παιδιά (π.χ. ζευγάρια χωρίς να έχουν ή να έχουν γεννηθεί στο γάμο όπως τα υιοθετημένα παιδιά ή παιδιά ενός γονιού από προηγούμενη του σχέση).

Η σχέση των ενηλίκων μπορεί να βασίζεται ή να μη βασίζεται στον γάμο (π.χ. ζευγάρια με συμβόλαιο κοινής συμβίωσης), **μπορεί να διαμένουν ή να μην διαμένουν στην ίδια κατοικία** (π.χ. ζευγάρια που μετακινούνται λόγω εργασίας).

Οι ενήλικες μπορεί να έχουν ή να μην έχουν σεξουαλικές σχέσεις και η σχέση τους μπορεί να περιλαμβάνει ή να μην περιλαμβάνει κοινωνικά αποδεκτά συναισθήματα προς τους συζύγους, όπως αγάπη, έλξη, σεβασμό ή θαυμασμό.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Σύμφωνα με το Ίδρυμα Vanier για την οικογένεια η οικογένεια είναι:

Κάθε συνδυασμός δύο ή περισσότερων ατόμων που έχουν δεσμευτεί με δεσμούς αμοιβαίας συναίνεσης, γέννησης και/ή υιοθεσίας ή συμβίωσης και που, μαζί, αναλαμβάνουν ευθύνες για διάφορους συνδυασμούς.

Σε ορισμένες οικογένειες που ακολουθούν τις παραδόσεις, οι σχέσεις με την ευρύτερη οικογένεια και τα δίκτυα των συγγενών συχνά βασίζονται στην αλληλεξάρτηση, στον προσανατολισμό της ομάδας και στην στήριξη των άλλων.

Για παράδειγμα, σε κάποιους πολιτισμούς πραγματοποιούνται προγραμματισμένοι γάμοι, έχουν πολυγαμία, κοινή κατανομή πόρων και διαφορετικό τρόπο μετάβασης στον οικογενειακό κύκλο ζωής.

Συμπερασματικά, ο σύγχρονος τρόπος ζωής και οι δομές των οικογενειών είναι ρευστές και εξελισσόμενες, καθιστώντας αναγκαίο για τον κοινωνικό λειτουργό την υιοθέτηση ενός ευρύτερου ορισμού για την οικογένεια.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

- Ο όρος οικογενειακές αξίες χρησιμοποιείται στην καθημερινότητα και οι οικογένειες που δεν μπορούν να υιοθετήσουν αυτές τις αξίες θεωρούνται ανεπιθύμητες.
- Αυτό που συνήθως εννοούμε οικογενειακές αξίες είναι η εργασιακή ηθική, ειλικρίνεια, καθαριότητα, συζυγική πίστη και ατομική υπευθυνότητα οι οποίες στην πραγματικότητα αποτελούν κοινωνικές, θρησκευτικές ή πολιτισμικές αξίες.
- Οι γονείς τις μεταφέρουν στα παιδιά τους και, υπό αυτήν την έννοια, θεωρούνται οικογενειακές. Όμως, δεν προέρχονται από την οικογένεια.
- Είναι η αξία των στενών σχέσεων με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας και η σημασία αυτών των δεσμών σε σχέση με άλλες ανάγκες.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

- Η αυστηρή προσκόλληση σε ένα μόνο παραδοσιακό τύπο οικογένειας στερεί την πολυμορφία και τον πλούτο της. Πως οι οικογένειες των ομοφυλόφιλων ανδρών και γυναικών εντάσσονται στον ορισμό της οικογένειας;
- Οι Φορείς χάραξης πολιτικής προσπαθούν να ελέγξουν τις οικογενειακές δομές και συμπεριφορές μέσω των πολιτικών προγραμμάτων που προτείνουν (Pinsof, 2002).
- Όταν αναφερόμαστε στην παραδοσιακή οικογένεια σκεφτόμαστε συνήθως την πυρηνική οικογένεια.
- Οι ΣΤΑΤΙΚΟΙ ορισμοί περιορίζονται στα μέλη που έχουν σχέσεις αίματος (δηλαδή βιολογικοί γονείς και παιδιά) ή νόμιμες σχέσεις.
- Είναι σαφές ότι μια μονολιθική άποψη της οικογένειας θα εξαιρούσε πολύ περισσότερους ανθρώπους από 'τι θα περιελάμβανε.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Ως κοινωνικοί λειτουργοί βλέπουμε θετικά την **οικογενειακή πολυμορφία**, καθότι η πολυμορφία δεν αποτελεί εν τέλει απειλή για την οικογένεια, αλλά αντίθετο. Για παράδειγμα, η νομική αναγνώριση των ενώσεων των ομοφυλοφίλων ανδρών και γυναικών ενισχύει τη σημασία της οικογένειας.

Αντί να στηρίζεται στο έλλειμμα, **η πολυμορφία παρέχει στις οικογένειες βάθος, χαρακτήρα και πλούτο**. Πιστεύουμε ότι αυτό που ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για τις δυσκολίες σε μία οικογένεια είναι ένα επιθετικό κοινωνικό περιβάλλον.

Οι οικογένειες έρχονται αντιμέτωπες με προβλήματα για πολλούς λόγους, και ένας από αυτούς είναι σίγουρα η έννοια ότι *ένα ταιριάζει σε όλα*, σύμφωνα με την οποία όλοι θα πρέπει να ακολουθούν την ίδια δομή και τους ίδιους κανόνες.

Όταν οι κοινωνικές στάσεις καταπιέζουν αυτούς που δεν ταιριάζουν με αυτές, τότε εμφανίζονται τα προβλήματα. Χρησιμοποιώντας έναν ευρύτερο ορισμό για την οικογένεια, οι κοινωνικοί λειτουργοί προετοιμάζονται να λειτουργούν ΜΗ ΕΠΙΚΡΙΤΙΚΑ, με όλους τους τύπους οικογενειών. Η μη καταπίεση και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα είναι οι δύο ακρογωνιαίοι λίθοι του επαγγέλματος μας.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Οι οικογένειες υφίστανται και για την ευημερία των μελών τους και για την ευημερία της κοινωνίας. Ιδανικά, παρέχουν προστασία, πλαίσιο και ασφάλεια καθώς τα μέλη της ωριμάζουν και συμμετέχουν στην κοινωνία.

Μέσα στις οικογένειες τα παιδιά αναπτύσσουν τις δεξιότητες που θα τα προετοιμάσουν για τη ζωή εκτός της οικογένειας, πρώτα στο σχολείο και στους φίλους και ύστερα στην εργασία και με τους συντρόφους τους.

Μέσα από την οικογένεια, τα μέλη πληρούν τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες.

Όταν οι οικογένειες αποτυγχάνουν να καλύψουν αυτές τις ανάγκες τότε κρίνεται αναγκαία η εξωτερική παρέμβαση. Ένα από τα πρώτα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού είναι να αξιολογήσει ποιες ανάγκες καλύπτει η οικογένεια και ποιες όχι.

Όταν οι οικογένειες λειτουργούν καλά, τότε προοδεύει κι η κοινωνία.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Οι οικογένειες μεταφέρουν τα πολιτισμικά στοιχεία από τη μια γενιά στην άλλη, όπως τη γλώσσα, τις πεποιθήσεις, τη θρησκεία, τη γνώση και τις συνήθειες.

- Ωστόσο, τα πολιτισμικά αυτά στοιχεία βρίσκονται σε διαρκή μεταβολή και εξέλιξη.
- Μέσα από τις διδαχές της οικογένειας, τα παιδιά μεγαλώνουν και μαθαίνουν πώς να επιβιώνουν έξω από αυτή. Οι οικογένειες μεταφέρουν τα πολιτισμικά στοιχεία από τη μια γενιά στην άλλη. Επιπλέον, αναπτύσσουν ηθική περί της εργασίας και αντιλαμβάνονται για πρώτη φορά τις δυνατότητες τους.
- Ο Freud είχε πει ότι ένα υγιές άτομο είναι εκείνο που γνωρίζει πώς «να παίζει και να εργάζεται».
- Οι οικογένειες παράγουν εργαζόμενους και καταναλωτές, δύο βασικές προϋποθέσεις για μια ισχυρή οικονομία.
- Η οικογένεια καλείται να βοηθήσει τα μέλη της από κοντά με στοργή για το στρες που νιώθουν λόγω της αδυναμίας τους να βρουν ένα ασφαλές μέρος στον ευρύτερο κόσμο (Satir, 1967).

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Άσχετα με την πολιτισμική ομάδα ή την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, οι οικογένειες περιλαμβάνουν ένα μεγάλο εύρος δομών.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι πιο κοινές οικογενειακές δομές που περιλαμβάνουν παιδιά. Η ίδια οικογένεια μπορεί να ταιριάζει σε δύο ή περισσότερες κατηγορίες.

Αναπτύσσονται φυσιολογικά εκτός από τις πυρηνικές βιολογικές οικογένειες και σε μονογονεϊκές οικογένειες με άγαμους ή διαζευγμένους γονείς ή σε χηρεία, με πολλούς φροντιστές σε κοινοβιακές καταστάσεις.

Αυτό που χρειάζονται τα παιδιά είναι αγάπη και φροντίδα από τους ενηλίκους και όχι έναν συγκεκριμένο τύπο οικογένειας.

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Οικογένεια Προσανατολισμού/Οικογένεια Καταγωγής

Τα περισσότερα άτομα ανήκουν σε τουλάχιστον δύο οικογενειακές ομάδες στην πορεία της ζωής τους.

Όλοι έχουν μεγαλώσει σε μία οικογένεια προσανατολισμού δηλαδή οικογένεια καταγωγής, την οικογένεια δηλαδή στην οποία το άτομο γεννήθηκε και ανατράφηκε (εκτός τις περιπτώσεις των παιδιών που μεγάλωσαν σε Ίδρυμα/Πλαίσιο Παιδικής Προστασίας) και την οικογένεια που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι.

Ένα υιοθετημένο παιδί έχει πάνω από μια οικογένεια καταγωγής αλλά μια κυρίως ήταν η οικογένεια μέσα στην οποία το άτομο έχει τις σωματικές, ψυχικές και συναισθηματικές ρίζες του.

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Εκτεταμένη Οικογένεια

Η εκτεταμένη οικογένεια αποτελείται από δύο ή περισσότερα οικογενειακά συστήματα.

Για παράδειγμα, μπορεί να αποτελείται από ένα νοικοκυριό όπου η γιαγιά και ο παππούς ζούνε με το παντρεμένο ζευγάρι του γιου και της γυναίκας του και των εγγονιών τους. Παρόλο που οι παππούδες και οι γιαγιάδες είναι η συχνότερη μορφή εκτεταμένης οικογένειας, μπορεί να περιλαμβάνει ακόμα θείους ή θείες και ανίψια.

Τα τελευταία χρόνια, συχνά για οικονομικούς λόγους, αυξάνεται ο αριθμός των εκτεταμένων οικογενειών καθώς τα παιδιά επιστρέφουν στο σπίτι, πολλές φορές και με τα δικά τους παιδιά ή παίρνουν πίσω στο σπίτι τους τους ηλικιωμένους γονείς τους από τους οίκους ευγηρίας για να χρησιμοποιούν την σύνταξη που παίρνουν λόγω της οικονομικής δυσκολίας που αντιμετωπίζουν.

«Σύμφωνα με τα δεδομένα της απογραφής του πληθυσμού στις ΗΠΑ, ο αριθμός των γονιών που ζούσαν με τα ενήλικα παιδιά τους αυξήθηκε κατά 67% από το 2000 έως το 2007.

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Μικτή ή Ανασυσταμένη Οικογένεια

Μια μικτή οικογένεια ή μια ανασυσταμένη οικογένεια αποτελείται από δύο άτομα που έχουν μαζί τουλάχιστον ένα παιδί από προηγούμενη σχέση. Οι γονείς μπορεί επίσης να έχουν αποκτήσει και μαζί, βιολογικά παιδιά.

Τα μισά από τα παιδιά που γεννήθηκαν μετά το 1970 στις ΗΠΑ ζουν σε μικτές οικογένειες, καθώς σύμφωνα με τις στατιστικές, το 80% των ανδρών και το 75% των γυναικών που έχουν πάρει διαζύγιο κάτω από την ηλικία των 45 παντρεύονται ξανά εντός τριών ή τεσσάρων ετών.

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Θετή Οικογένεια

Υιοθεσία είναι η νομική δέσμευση ότι κάποιος θα αναθρέψει τα παιδιά που έχουν γεννηθεί από άλλους. Μπορούν πια να υιοθετήσουν παιδιά ένας άνδρας ή μια γυναίκα μεμονωμένα ως γονιός και η υιοθεσία επιτρέπεται και σε ομοφυλόφιλα ζευγάρια ανδρών και γυναικών στο εξωτερικό αλλά όχι ακόμη στην Ελλάδα (Carter 2005).

Ανάδοχη Οικογένεια

Σε μια ανάδοχη οικογένεια, γονείς ανατρέφουν προσωρινά τα παιδιά που έχουν γεννηθεί από άλλους,. Η διάρκεια της διαμονής του παιδιού μπορεί να είναι από μερικές ημέρες έως και το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής του ηλικίας.

Παρόλο που οι περισσότερες ανάδοχες οικογένειες έχουν κάποια επίσημη σχέση με τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, είναι πιθανό να προκύψουν διάφοροι ανεπίσημοι τύποι ανάδοχης οικογένειας με φίλους_ή συγγενείς (συγγενική αναδοχή).

Στις ΗΠΑ, σχεδόν μισό εκατομμύριο παιδιά ζουν σε ανάδοχες οικογένειες, με τα δυο τρίτα να είναι Αφροαμερικανοί ή μιγάδες, ηλικίας από 5 έως 11 ετών και με πολλά από αυτά να αντιμετωπίζουν συναισθηματικά προβλήματα και προβλήματα συμπεριφοράς (Carter 2005).

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Μονογονεϊκή Οικογένεια

Μια μονογονεϊκή οικογένεια αποτελείται από έναν γονιό και ένα ή περισσότερα παιδιά. Ο γονιός μπορεί να είναι είτε άνδρας είτε γυναίκα και να είναι μόνος, λόγω θανάτου του/της συζύγου, διαζυγίου, χωρισμού, εγκατάλειψης ή δεν είχε παντρευτεί ποτέ (άγαμη μητέρα).

Ο αυξημένος αριθμός των γονιών που είναι μόνοι, οφείλεται στην ίδια τους την επιλογή. Πάνω από το ένα τέταρτο των παιδιών της Καυκάσιας φυλής και πάνω από τα δύο τρίτα των παιδιών της Αφρικανικής φυλής στις ΗΠΑ γεννιούνται από γυναίκες που δεν έχουν παντρευτεί (Pinsof 2002).

Αυτό είναι περίπου ίσο με το μισό ποσοστό των παιδιών που γεννιούνται στις Σκανδιναβικές χώρες.

Οι μόνοι γονείς χρειάζονται υποστήριξη από την οικογένεια, τους φίλους και την κοινότητα διότι συνήθως δεν υπάρχει σύντροφος ή δεν βοηθάσει για να μοιράζουν τις ευθύνες.

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Ο γάμος ως μία σχέση μεταξύ δύο ατόμων εκλαμβάνεται σοβαρότερα και περιβάλλεται με υψηλότερες προσδοκίες από ποτέ.

Ο γάμος έχει περισσότερη δύναμη στις ζωές των ανθρώπων από ότι στο παρελθόν.

Αντίθετα με το παρελθόν, που ο γάμος βασιζόταν σε πρακτικούς λόγους, σήμερα συνήθως βασίζεται στην αναζήτηση της προσωπικής ολοκλήρωσης.

Τα ποσοστά των διαζυγίων έχουν φτάσει σε ένα σταθερό επίπεδο καθώς λόγω της οικονομικής κρίσης έχουν μειωθεί.

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

- Ένα ζευγάρι χωρίς παιδιά, ένα ζευγάρι με δύο (ή περισσότερα) βιολογικά ή υιοθετημένα ή ανάδοχα παιδιά, μία μόνη μητέρα ή πατέρας και ένα ζευγάρι ομοφυλόφιλων ανδρών ή γυναικών με παιδιά, αποτελούν παραδείγματα διαφορετικών οικογενειακών δομών.
- Το ίδιο ισχύει και για τις οικογένειες που περιλαμβάνουν πολλά μέλη συγγενών, καθώς και οικογένειες με πολιτισμικές καταβολές που έχουν διαφορετική μορφή οικογένειας από εκείνη που θεωρούμε ως παραδοσιακή (π.χ. πολυγαμία).
- **Είναι αξιοσημείωτο ότι πολλοί ορισμοί καθορίζουν μία ομάδα ως οικογένεια μόνο αν υπάρχουν παιδιά στη σχέση.**

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Οι οικογένειες διαφέρουν με πολλούς τρόπους γιατί υπάρχουν και διαφορές στον τρόπο ζωής, πολιτισμικής κληρονομιάς, έκφρασης του ρόλου των φύλων, σεξουαλικού προσανατολισμού και απόφασης αν θα αποκτήσουν ή όχι παιδιά.

Ο πολιτισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τρόπο που οι οικογένειες προχωρούν στον οικογενειακό κύκλο ζωής (Harter & McGoldrick 2005).

Οι σχέσεις μεταξύ των φύλων επηρεάζονται και από την κοινωνικο-ιστορική εποχή στην οποία ζουν.

Οι σχέσεις μεταξύ των φύλων στις οικογένειες ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό και έχουμε πολύ δρόμο μπροστά για την πλήρη ισότητα των φύλων, εντός και εκτός της οικογένειας. Παρόλ' αυτά, το φύλο αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα οργάνωσης των οικογενειών, διότι επηρεάζει τη συμπεριφορά σε αυτές και στον τρόπο που δημιουργούνται τα προβλήματα (Ramage 2005).

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Όλες οι οικογένειες υπάρχουν μέσα σ' έναν συγκεκριμένο πολιτισμό και ένα κοινωνικό περιβάλλον. Πολλές βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, λόγω αδυναμίας πρόσβασης σε κοινωνικούς πόρους και αδυναμίας των κοινωνικών ιδρυμάτων να τους προσφέρουν υποστήριξη.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να αποκτήσουν την απαραίτητη επίγνωση και ευαισθησία για την κατανόηση των διαφορών από δομική και πολιτισμική άποψη.

Η επίγνωση αυτή περιλαμβάνει τη δυνατότητα αναγνώρισης, το πόσο ανοιχτός είναι κάποιος στη διαφορετικότητα που υπάρχει, καθώς και την κατανόηση του τρόπου που διαμορφώνεται η πραγματικότητα με άνισο και άδικο τρόπο (Laszloffy & Hardy, 2000).

Τα παιδιά και οι οικογένειες έχουν δικαίωμα στα απαραίτητα για τη ζωή: φαγητό, στέγη, ένδυση, ασφάλεια στο σπίτι και στην κοινότητα, εκπαίδευση, υγεία.

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Σύμφωνα με τη Sims (2002) ένα από τα αποτελέσματα της διαβίωσης με χαμηλό εισόδημα είναι ότι οι οικογένειες δεν έχουν τα χρήματα για υγιεινή διατροφή, προκαλώντας πολλαπλά μειονεκτήματα στα παιδιά τους: την ανάπτυξη σώματος και του μυαλού τους καθώς καταγράφουν χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο και στο παιχνίδι. Η ζωή για τα παιδιά αυτά είναι ήδη από την αρχή της άνιση. Επιπλέον, οικογένειες όπου οι γονείς είναι αγχωμένοι, παρατηρείται μεγαλύτερη δυσκολία να αναπτύξουν με τα παιδιά τους σχέση φροντίδας, διότι όλη τους η ενέργεια δαπανάται αλλού.

Όταν τα παιδιά και οι οικογένειες δεν καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες, τότε διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να αντιμετωπίσουν δυσμενή αποτελέσματα (Sims 2002).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να αναγνωρίζουν, να αποδέχονται και να σέβονται ένα μεγάλο εύρος οικογενειακών εκφάνσεων. Για τους εξυπηρετούμενούς μας, οι πεποιθήσεις για την ιδεώδη «πραγματική» οικογένεια οδήγησαν ορισμένους να πιστεύουν ότι μεγάλωσαν σε μία μη φυσιολογική ή δυσλειτουργική οικογένεια, διότι οι οικογένειες καταγωγής τους δεν εμπίπτουν στα αποδεκτά πρότυπα.

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Η έκθεση σε νέους τρόπους σκέψης είναι το πρώτο βήμα στην κατανόηση του κόσμου. Ωστόσο, είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι η έννοια του τι είναι «φυσιολογικό» είναι ασαφής και φορτισμένη με τις κοινωνικές αξίες.

Από τη στιγμή που ο κοινωνικός λειτουργός εξοπλιστεί με την απαραίτητη επίγνωση και αποδοχή ότι υπάρχουν πολλές μορφές οικογένειας, τότε μπορεί να βοηθήσει στην άρση των εμποδίων και των συμπεριφορών ώστε τα άτομα που έχουν μεγαλώσει σε οικογένειες εκτός της τυπικής να μη νιώθουν δυσλειτουργικά.

Ο πυρήνας της κοινωνικής εργασίας περιλαμβάνει την εκτίμηση και τη δημιουργία σχέσης με άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα και με διαφορετικές εμπειρίες.

Η πολυμορφία μπορεί να μας διδάξει πολλά για τους εαυτούς μας, για τους άλλους ανθρώπους και για τον κόσμο. Συνεπώς χρειάζεται να δούμε καλύτερα τι είναι αυτό που θεωρούμε κανονικό/φυσιολογικό.

Ο όρος έχει διαφορετικές αποχρώσεις όταν εξετάζεται σύμφωνα με τις 12 διαστάσεις που αναφέρονται στη συνέχεια. Θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα το διαζύγιο, αλλά μπορεί να αντικατασταθεί από πολλές συμπεριφορές (π.χ. αιμομιξία, τεκνοποίηση κ.α.).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

1. Ιστορική διάσταση

Η Coontz (2006) μια ιστορικός που έχει ασχοληθεί με την οικογένεια, απογυμνώνει τον ιστορικό ρομαντισμό της οικογένειας. Για παράδειγμα, υποστηρίζει ότι το διαζύγιο υπήρχε πάντα, αλλά οι λόγοι γι' αυτό έχουν αλλάξει, όπως έχουν αλλάξει και οι λόγοι που κάποιος παντρεύεται.

2. Θρησκευτική/Ηθική διάσταση

Το «κανονικό» μπορεί, επίσης, να καθορισθεί μέσα από ένα θρησκευτικό ή ηθικό πρίσμα, όπου η «οικογένεια» υφίσταται ως ένα ηθικό ζήτημα. Για παράδειγμα, ένα γνωστό θρησκευτικό γνωμικό είναι ότι «ο άνδρας είναι η κεφαλή και η γυναίκα ο λαιμός».

3. Στατιστική διάσταση

Κάτι είναι κανονικό όταν αυτό το κάνει η πλειονότητα των ατόμων. Για παράδειγμα, αν το ποσοστό των διαζυγίων ήταν στο 10%, τα διαζύγια θα θεωρούνταν «μη κανονικά». Παρόλα αυτά, αν το ποσοστό των διαζυγίων ήταν πάνω από 50%, τότε θα θεωρείτο κανονικό, διότι η πλειονότητα των ανθρώπων θα είχαν βιώσει ένα τέτοιο γεγονός. Ο όρος «μειονότητα» συχνά αναφέρεται στη στατιστική μειονότητα, παρόλο που μπορεί να σημαίνει και «άλλος» ή «διαφορετικός».

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

4. Διαπολιτισμική διάσταση

Ένας άλλος τρόπος προσδιορισμού του τι είναι κανονικό μπορεί να βασίζεται στο αν μια συγκεκριμένη συμπεριφορά είναι παρούσα σε άλλους πολιτισμούς. Αυτή η προϋπόθεση έχει βρει εφαρμογή σε συμπεριφορές, όπως το προγαμιαίο σεξ, ο σεξουαλικός προσανατολισμός κι η μονογαμία.

5. Βιολογική διάσταση

Οι κοινωνικοί βιολόγοι ισχυρίζονται ότι ο γάμος «εφευρέθηκε» όταν το προσδόκιμο ζωής ήταν πολύ μικρότερο και ότι, δεδομένου του μεγαλύτερου προσδόκιμου ζωής των ανθρώπων δεν είναι διατεθειμένοι να μένουν με ένα άτομο για τόσο μεγάλες περιόδους.

6. Ιατρική διάσταση

Από ιατρική άποψη, υποστηρίζεται ότι ο γάμος είναι σωματικά και συναισθηματικά πιο δύσκολος για τις γυναίκες από ό,τι για τους άνδρες.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

7. Ψυχιατρική διάσταση

Η κατηγορία αυτή αφορά στο ενδεχόμενο να υπάρχει μία ψυχιατρική άποψη για το αν μια συγκεκριμένη συμπεριφορά (διαζύγιο) είναι «φυσιολογική».

8. Επιστημονική διάσταση

Με τη βοήθεια της επιστήμης, ειδικότερα της έρευνας, το διαζύγιο μπορεί να τεθεί στη βάση του «κανονικού» μέσω της διερεύνησης του πόσο συχνό είναι και τις επιδράσεις του στο άτομο.

9. Ζωολογική διάσταση

Αυτή η άποψη βασίζεται στο ερώτημα αν τα ζώα παραμένουν με το ίδιο ταίρι σε όλη τους τη ζωή. Στην πραγματικότητα άλλα το κάνουν και άλλα όχι.

10. Πολιτισμική διάσταση

Μια άλλη προϋπόθεση για τον προσδιορισμό του «κανονικού» είναι ο βαθμός στον οποίο μια συγκεκριμένη συμπεριφορά από έναν συγκεκριμένο πολιτισμό γίνεται αποδεκτή.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

11. Πολιτική διάσταση

Η νομοθεσία που δημιουργείται από τους πολιτικούς θεσμούς επηρεάζει το αν μια συμπεριφορά θεωρείται νόμιμη ή όχι.

12. Διάσταση προσωπικών αξιών

Οι προσωπικές αξίες περιλαμβάνουν τις υποκειμενικές αξίες κάθε ατόμου. Οι υποκειμενικές αξίες προέρχονται από έναν συνδυασμό στοιχείων οικογενειακής ανατροφής, πολιτισμικών αξιών, θρησκευτικών και νομοθετικών αξιών, καθώς και την επιρροή των μέσων ενημέρωσης.

Κάθε διάσταση εξετάζει το «κανονικό» από διαφορετική πλευρά. Συνεπώς, οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να προχωρήσουν πέρα από το «ένστικτό» τους και να αντιληφθούν το κανονικό από πολλές πλευρές.

Οι ορισμοί διαφέρουν σύμφωνα με τον συνδυασμό και το βάρος που δίνεται στις διαστάσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Αυτό μας οδηγεί στο ερώτημα του ποιος έχει το δικαίωμα να δημιουργήσει τον ορισμό για το τι είναι κανονικό.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Οι οικογένειες αλλάζουν παγκοσμίως.

- Περισσότεροι άνθρωποι μένουν μόνοι τους, με περίπου το 25% των νοικοκυριών να αποτελούνται από ένα μόνο άτομο.
- Αυξάνεται το ποσοστό των μονογονεϊκών οικογενειών, είτε με πατέρα είτε με μητέρα αρχηγό. Από όλες τις οικογένειες με παιδιά το 1/4 αποτελείται από ένα γονέα και πολλοί από αυτούς τους γονείς εργάζονται εκτός σπιτιού.
- Οι περισσότερες ανύπαντρες μητέρες ζουν στη φτώχεια και έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο από τις παντρεμένες.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

- ▶ Τα ποσοστά των γεννήσεων ποικίλλουν σύμφωνα με το μορφωτικό επίπεδο, τη φυλή και την εθνικότητα της μητέρας, με τις μητέρες που έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο να έχουν τα υψηλότερα ποσοστά.
- ▶ Η μέση ηλικία του πρώτου γάμου ήταν τα 24,5 για τις γυναίκες και τα 26,7 για τους άνδρες το 1996, μια σημαντική αύξηση από τη δεκαετία του 1970. Την τελευταία δεκαετία η μέση ηλικία αυξήθηκε και έγινε 30 ετών για τις γυναίκες και 35 για τους άνδρες.
- ▶ Το ποσοστό των διαζυγίων σταθεροποιήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 σε περίπου 46%.
- ▶ Όλο και λιγότεροι είναι εκείνοι που ξαναπαντρεύονται μετά από ένα διαζύγιο. Οι μισοί πατέρες χάνουν την επαφή με τα παιδιά τους στο πρώτο έτος μετά από το διαζύγιο και τα δύο πέμπτα των διαζευγμένων ανδρών δεν πληρώνουν διατροφή.
- ▶ Οι περισσότερες παντρεμένες γυναίκες εργάζονται.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Το 2009, τα δεδομένα της απογραφής κατέδειξαν ότι το 26% των παιδιών στις ΗΠΑ ζούσε σε μονονοεϊκές οικογένειες (κυρίως με τη μητέρα, 84%). Οι μονονοεϊκές οικογένειες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να ζουν σε συνθήκες φτώχειας.

Σήμερα, οι οικογένειες είναι μικρότερες. Οι γυναίκες αποκτούν παιδιά σε μεγαλύτερη ηλικία και οι άνθρωποι παντρεύονται πολύ αργότερα συγκριτικά με το παρελθόν. Το μέσο μέγεθος ενός νοικοκυριού είναι μικρότερο, ενώ όλο και περισσότερα ζευγάρια επιλέγουν να μην κάνουν παιδιά για λόγους οικονομικούς και όχι μόνο.

Παρόλο που **σχεδόν το 70% των διαζευγμένων τελικά ξαναπαντρεύονται, οι δεύτεροι γάμοι έχουν υψηλότερο ποσοστό διαζυγίων.** Οι διαδοχικές σχέσεις και οι διαδοχικοί γάμοι είναι πλέον κοινότυποι. Ενώ ορισμένα πράγματα έχουν αλλάξει εξαιρετικά γρήγορα, άλλα αλλάζουν πιο αργά.

Οι γυναίκες ακόμα κερδίζουν λιγότερα από τους άνδρες, οι άνδρες συνεχίζουν να αφιερώνουν λιγότερο χρόνο στη φροντίδα του παιδιού και στις δουλειές του σπιτιού, αν και το τελευταίο φαίνεται πως τείνει να εξαλειφθεί σιγά-σιγά.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Για να είναι αποτελεσματικοί, οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να αποποιηθούν τον εθνοκεντρισμό τους και να αναπτύξουν ευαισθησία και ικανότητες συνεργασίας με άτομα από διαφορετικές κουλτούρες.

Η κουλτούρα αφορά στα κοινά πρότυπα συμπεριφοράς και εμπειριών που προκύπτουν όταν οι άνθρωποι ζούνε μαζί.

«Οι διαφορετικοί αξιακοί προσανατολισμοί, οι εμπειρίες της ζωής και οι κοσμοθεωρίες, όλα εμπεριέχονται στον όρο πολυπολιτισμικότητα.

Ο όρος «μειονότητα», υπονοώντας τη στατιστική μειονότητα, όπως και η λέξη «έγχρωμοι», που χρησιμοποιείται στις ΗΠΑ, περιθωριοποιεί.

Είναι σημαντικό, οι κοινωνικοί λειτουργοί να γνωρίζουν τις προκαταλήψεις και τις εθνοκεντρικές τους απόψεις, ώστε να μπορούν να εργάζονται με ευαισθησία και χωρίς επιθετικότητα με οικογένειες διαφορετικής πολιτισμικής καταβολής και εθνικότητας, όπως επίσης να ενισχύουν τις δυνάμεις που κατέχουν οι οικογένειες, ασχέτως πολιτισμικής κληρονομιάς.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ενώ ενδεχομένως υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ «παρόμοιων» ομάδων ατόμων, ταξινομώντας τους με όρους όπως «Ασιατικός», «Ευρωπαϊκός», «Ισπανόφωνος», «Λατινοαμερικάνος» ή «Αφρικανός», θεωρείται απλά πιο σωστό από το να αποκαλείς κάποιον «άλλης εθνικότητας».

Πολιτισμική ταυτότητα

Η κουλτούρα παρέχει μια αίσθηση ότι ανήκει κάποιος τουλάχιστον σε μια συγκεκριμένη πολιτισμική ομάδα.

Συστήματα πεποιθήσεων και κοσμοθεωρίες

Σε κάποιους πολιτισμούς, για παράδειγμα, τονίζεται η κοινοτική ευθύνη, ενώ στη «βασική» βορειο-αμερικανική κοινωνία δίνεται έμφαση στον ατομικισμό. Ο ατομικισμός τονίζει την ανεξαρτησία και την ατομική υπευθυνότητα.

Οι Σκανδιναβοί πιστεύουν στην εξισωτική αξία ότι κανείς δεν είναι καλύτερος ή χειρότερος από κάποιον άλλον, μια πεποίθηση που βρίσκεται ενσωματωμένη στις στάσεις που αφορούν στον γάμο και στην οικογένεια.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Το νόημα της επικοινωνίας και η χρήση της γλώσσας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοέκφρασης

Στον **ιαπωνικό πολιτισμό**, η μη λεκτική επικοινωνία θεωρείται ανώτερη της λεκτικής. Οι Ιάπωνες δίνουν έμφαση σε αυτό που δεν λέγεται, διότι εν μέρει πιστεύουν ότι τα συναισθήματα δεν είναι δυνατόν να αποδοθούν ή να περιγράψουν με λέξεις (Shibusawa 2005).

Το επικοινωνιακό ύφος των **Αράβων** είναι ιεραρχικό, δημιουργώντας κάθετη και όχι, οριζόντια επικοινωνία μεταξύ εκείνων με εξουσία και εκείνων που είναι κατώτεροι. Αυτή η σχέση οδηγεί σε τρόπους επικοινωνίας μεταξύ γονιών και παιδιών όπου οι γονείς χρησιμοποιούν τον θυμό και την τιμωρία και τα παιδιά αντιδρούν με κλάματα, αυτοκριτική, συγκάλυψη ή εξαπάτηση (Abudabbeh 2005).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Στις οικογένειες των **Λιβανέζων/Συρίων**, ειδικά στους άνδρες, οι εκφράσεις θυμού μπορεί να είναι ισχυρές, ακόμα και δραματικές, καθώς η επιθετικότητα έχει αξία. Ταυτόχρονα, οι ενδείξεις αγάπης και στοργής είναι πολύ κοινές και μπορεί να ακολουθήσουν άμεσα μετά τις εκρήξεις θυμού (Haboush, 2005).

Λόγω του ότι οι **Ιρλανδοί** έχουν δυσκολία στο να αντιμετωπίζουν άμεσα τις διαφορές και τις διενέξεις, τα συναισθήματα τείνουν να βυθίζονται.

Για τους **Σκανδιναβούς**, η ντροπή είναι κάτι θετικό και οι ντροπαλοί θεωρούνται ευαίσθητοι, σκεπτόμενοι και μη πιεστικοί (Erickson 2005, σελ. 646). Επιπλέον, οι σκανδιναβικές γλώσσες δεν διαθέτουν πλούσιο λεξιλόγιο επιθετικών λέξεων.

Οι πολιτισμοί των **αυτόχθονων Αμερικανών** δίνουν σημασία στην ακρόαση. Η σιωπή μπορεί να σημαίνει σεβασμός (Sutton & Broken Nose 2005, σελ. 51), καθιστώντας σημαντικό το γεγονός της συμπίεσης με μη λεκτική επικοινωνία.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η έμμεση, υπονοούμενη ή συγκαλυμμένη επικοινωνία είναι πολύ σημαντική για την έμφαση που δίνουν οι **Μεξικανοί** στην οικογενειακή αρμονία, στο ότι πρέπει να τα πηγαίνουν καλά και να μην κάνουν τους άλλους να αισθάνονται άσχημα (Falicov, 2005).

Στους **Ασιάτες**, η σιωπή μπορεί να θεωρηθεί χρυσός (Lee & Mock, 2005). Συνήθως μιλάνε με πλάγιο τρόπο, με ελάχιστα συναισθήματα, υπονοώντας ότι ένα πρόβλημα είναι πιο ήπιο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

Τα διαφορετικά είδη επικοινωνίας αναμφίβολα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική εργασία με οικογένεια.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ιστορία μετανάστευσης

Είναι σημαντικό να διερευνούμε τους λόγους, τις εμπειρίες και την ιστορία της οικογένειας ή το ιστορικό μετανάστευσης της οικογένειας.

Οι λόγοι της μετανάστευσης ενδεχομένως να διαφέρουν και μπορεί να περιλαμβάνουν την αναζήτηση νέων ευκαιριών (οικονομικοί λόγοι, εργασία) ή την απόδραση από καταστάσεις μη ανεκτές στην πατρίδα (πόλεμος, λοιμός, πολιτικές αναταραχές ή βασανιστήρια).

Επιπλέον, πολλοί αντιμετωπίζουν περαιτέρω καταπίεση και στη χώρα όπου μεταναστεύουν.

Οι οικογένειες που μεταναστεύουν φέρνουν μαζί τους τις ελπίδες και τις προσδοκίες τους και είναι σημαντικό να ρωτάμε σε ποιον βαθμό πέτυχαν, καθώς και ποιές ήταν οι προκλήσεις και οι αγώνες που κατέβαλαν.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η ανθεκτικότητα αυτών των νέων μεταναστών πρέπει να αναγνωρίζεται στην κοινωνική εργασία με οικογένεια, δίνοντας νόημα στις προσπάθειες των ατόμων, με την ενίσχυση της συνειδητοποίησης και της ανάπτυξης της δυνατότητας αναγνώρισης της αίσθησης ελπίδας που εμπεριέχεται σε αυτές (Hernandez, 2002).

Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να διερευνήσει ποιο είναι το νόημα της μετανάστευσης για την οικογένεια. Οι οικογένειες ίσως χρειάζονται να θρηνησουν για την απώλεια της πατρίδας τους (Kamya 2005).

Η διαδικασία της Μετανάστευσης διακόπτει τον κύκλο ζωής της οικογένειας προσθέτοντας ένα επιπλέον επίπεδο και επηρεάζοντας κάθε φάση του κύκλου ζωής της οικογένειας με μοναδικό τρόπο.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Πεποιθήσεις για την οικογένεια, τη δομή της οικογένειας και τους συγγενικούς δεσμούς

Σε ορισμένους πολιτισμούς, τα όρια της οικογένειας περιλαμβάνουν και άλλους συγγενείς, με τα ξαδέλφια να αναφέρονται ως αδέρφια και τα παιδιά να έχουν βασική σχέση με τους παππούδες (Sutton & Broken Nose 2005). Σε άλλους δεν υπάρχει λέξη που να περιγράφει τα πεθερικά.

Στις **αραβικές οικογένεια**, οι άνδρες έχουν συγκεκριμένα καθήκοντα προς τις γυναίκες και τα παιδιά τους, στις γυναίκες παρέχονται συγκεκριμένες οδηγίες για το πώς να συμπεριφέρονται στους άνδρες τους και τα παιδιά εκπαιδεύονται πώς να τιμούν τη μητέρα τους (Abudabbeh 2005).

Η αραβική οικογένεια είναι πατριαρχική και με πυραμιδική ιεραρχία, αναφορικά με την ηλικία και το φύλο και την ευρύτερη οικογένεια.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Οι **ευρωπαϊκές οικογένειες** παρουσιάζουν μεγάλη πολυμορφία, η οποία δεν προκαλεί έκπληξη αν αναλογιστούμε τον μεγάλο αριθμό των διαφορετικών ομάδων που καλύπτει η ομπρέλα «ευρωπαϊκός».

Για παράδειγμα, στις οικογένειες από τη **Δανία**, οι ρόλοι κι οι ευθύνες είναι πολύ σαφείς. Η σχέση μεταξύ άνδρα και γυναίκας θεωρείται ιερή, και υπάρχει συνήθως μεταξύ τους ισχυρός συναισθηματικός δεσμός, ενισχυμένος με τα θρησκευτικά πιστεύω (De Master & Dros Giordano 2005).

Η οικογένεια έχει κεντρικό ρόλο στις ζωές των **Αμερικανών γαλλικής καταγωγής**, όπως και οι **Καναδοί γαλλικής καταγωγής**, με τις οικογενειακές τελετουργικές συνήθειες να είναι ζωτικής σημασίας οικογενειακές συγκεντρώσεις, γάμους, βαφτίσεις, αγρυπνίες και λειτουργίες (Langelier & Langelier, 2005).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Πειποιθήσεις για τα παιδιά και την ανατροφή τους

Κάθε κουλτούρα έχει τη δική τους προσέγγιση στην ανατροφή των παιδιών, μέρος της οποίας είναι και η πειθαρχία.

Η σχέση γονιού-παιδιού φαίνεται να αλλάζει όταν οι οικογένειες μεταναστεύουν, ειδικά όταν τα παιδιά αφομοιώνονται πιο γρήγορα από τους γονείς.

Σε γενικές γραμμές, οι **μουσουλμανικές οικογένειες** δίνουν έμφαση στην εκπαίδευση, την επιμέλεια και την καλή συμπεριφορά των παιδιών (McAdams-Mahmoud 2005), ενώ υπάρχουν και περιορισμοί αναφορικά με το ντύσιμο και το φαγητό, θέτοντας εμπόδια στους γονείς και στα παιδιά όταν έρχονται αντιμέτωπα με έναν άλλον πολιτισμό. Τα παιδιά ανατρέφονται ώστε να διδάσκονται τα ήθη και τα έθιμα της οικογένειας (Abudabbeh 2005). Οι μέθοδοι πειθαρχίας ποικίλλουν, από ελαφριές τιμωρίες για απαράδεκτη συμπεριφορά μέχρι και εκφοβισμό του παιδιού με προειδοποιήσεις για το τι θα γίνει αν επιλέξει να κάνει κάτι κακό. Τα παιδιά, ιδιαίτερα οι γιοι, δέχονται αγάπη άνευ όρων.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Οι **Αγγλοαμερικανοί** ανατρέφουν τα παιδιά τους με τρόπο ώστε να αποκτήσουν αυτοκυριαρχία, ηθική, υπευθυνότητα, ανεξαρτησία, αυτάρκεια και αυτοπροσδιορισμό και, ίσως, από την οπτική άλλων πολιτισμών, εγωκεντρισμό (McGill & Pearce 2005).

Στις **Γερμανικές οικογένειες**, τα βρέφη και τα μικρά παιδιά μεγαλώνουν με αυστηρή δομή, όρια στη χωρική εξερεύνηση και με προγράμματα που τα χαρακτηρίζει η ακρίβεια (Winawer & Wetzel, 2005).

Στους **Ιρλανδούς**, σημαντικό ρόλο στην πειθαρχία των παιδιών παίζει η ντροπή, η γελοιοποίηση και η διαπόμπευση (McGoldrick, 2005).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ζητήματα του κύκλου ζωής της οικογένειας και πολιτισμικές συνήθειες που σχετίζονται με τον κύκλο ζωής

Ορισμένες πολιτισμικές συνήθειες αφορούν σε σημαντικά γεγονότα του κύκλου της ζωής, όπως γάμοι, κηδείες και γεννήσεις. Σε κάποιες κουλτούρες, οι διαφορετικές προσδοκίες συνοδεύουν ποικίλες φάσεις του κύκλου ζωής της οικογένειας, όπως τότε φεύγει κανείς από το σπίτι, ποιος εμπλέκεται στη φροντίδα των παιδιών.

Οι **Ιρλανδοί** θεωρούν τον θάνατο το πιο σημαντικό γεγονός στον κύκλο της ζωής (McGoldrick, 2005), το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τις φημισμένες για τους Ιρλανδούς αγρυπνίες.

Οι **Αφρικανικές οικογένειες** χρησιμοποιούν επίσης περίπλοκες παραδόσεις για να τονίσουν τα μείζονα γεγονότα της ζωής (Kamva, 2005).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Συντροφικότητα

Ο τρόπος που οι άνθρωποι βρίσκουν κάποιον/α σύντροφο σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό από το πολιτισμικό τους υπόβαθρο.

Στο **Ισλάμ**, ο γάμος θεωρείται θρησκευτικό καθήκον αλλά και κοινωνική απαίτηση. Οι μουσουλμάνοι δεν βγαίνουν ραντεβού και οι σύντροφοι επιλέγονται μετά από συστάσεις και κατάλληλες συναντήσεις, όπου και τα δύο μέρη θα πρέπει να αποδεχτούν. Το Ισλάμ θεωρεί τον γάμο σημαντικό καθήκον (Abudabbeh, 2005) και θεωρείται οικογενειακή υπόθεση στην οποία ο σύντροφος επιλέγεται από την οικογένεια και δεν βασίζεται στη δυτική έννοια της ρομαντικής αγάπης.

Πρακτικές, όπως η ενδογαμία, συνεχίζουν να υφίστανται σε πολλές αραβικές οικογένειες, στις οποίες ο γάμος με τα ξαδέρφια προτιμάται. Ενώ ο παραδοσιακός νόμος του Ισλάμ επιτρέπει στους άνδρες να έχουν έως και τέσσερις γυναίκες, σε ορισμένες αραβικές χώρες η πολυγαμία θεωρείται παράνομη. Οι μουσουλμάνες δεν μπορούν να παντρευτούν μη μουσουλμάνους, αλλά οι μουσουλμάνοι μπορούν να έχουν γυναίκες άλλων θρησκειών.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ρόλοι φύλου

Ορισμένοι πολιτισμοί τηρούν αυστηρά τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων (συνήθως πατριαρχικούς), κάτι που μπορεί να δυσκολέψει τους κοινωνικούς λειτουργούς, καθώς πρόκειται να εργαστούν από μία θέση ισότητας προς τα δύο φύλα αλλά φυσικά πρέπει να λάβουν υπόψη και την πολιτισμική ταυτότητα τους.

Στις **Γερμανικές οικογένειες**, το φύλο έχει κεντρική σημασία στην οικογενειακή οργάνωση, όπως αποκαλύπτουν οι καθορισμένοι από το φύλο ρόλοι (Winawer & Wetzel 2005).

Ο **Ελληνικός πολιτισμός** είναι πατριαρχικός, με τον ατομικισμό του άνδρα να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο (Killian & Agathangelou 2005).

Ομοίως, στις **Ιταλικές οικογένειες** ο πατέρας είναι αδιαμφισβήτητα η κεφαλή του σπιτιού, ενώ η μητέρα αντιπροσωπεύει την καρδιά του (Giordano, McGoldricit & Guarino Klages 2005).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Κοινωνικές αξίες, αίσθηση της κοινότητας και κοινωνικά στηρίγματα

Ορισμένες κουλτούρες υποστηρίζουν τον ακραίο ατομικισμό, ενώ σε άλλες είναι σημαντικοί οι δεσμοί της κοινότητας. Για παράδειγμα, **οι Πορτορικανοί** έχουν ευέλικτα όρια μεταξύ οικογένειας και περιβάλλουσας κοινότητας, ενώ οι Ιταλοί έχουν σαφή όρια εντός της οικογένειας και υπάρχουν διαχωριστικές γραμμές με τα άτομα εκτός αυτής.

Θρησκεία και πνευματικότητα

Η θρησκεία και η πνευματικότητα μπορεί να αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της οικογενειακής ζωής και είναι πολύ σημαντική η αναγνώριση της σημασίας που έχει η εργασία με τις θρησκευτικές και πνευματικές αξίες της οικογένειας.

Ο σεβασμός προς τις οικογένειες των οποίων τα θρησκευτικά ή πνευματικά πιστεύω διαφέρουν από τα δικά μας θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο ηθικής δεοντολογίας στην κοινωνική εργασία. Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να εργάζονται με τις πεποιθήσεις που έχουν οι εξυπηρετούμενοί τους, αποφεύγοντας την επίκριση αξιών που είναι διαφορετικοί από αυτές του εξυπηρετούμενου.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ακόμα και αν οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι να έχουν τη θρησκεία που επιθυμούν, συνήθως ακολουθούν τις θρησκευτικές διδαχές των γονιών τους και της κοινωνίας τους.

Ο σεβασμός στη θρησκεία και στην πνευματικότητα της οικογένειας θα βοηθήσει τους κοινωνικούς λειτουργούς να κατανοήσουν τον κεντρικό ρόλο του εξυπηρετούμενου στις αποφάσεις, στις σκέψεις και στα συναισθήματα πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως το διαζύγιο, η έκτρωση, οι ρόλοι των φύλων και η ανατροφή των παιδιών.

Οι έρευνες υποδεικνύουν επίσης ότι η θρησκεία επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις οικογενειακές σχέσεις (Marks, 2004).

Η θρησκευτική εμπειρία, συμπεριλαμβανομένων των πεποιθήσεων, των πρακτικών και της θρησκευτικής κοινότητας, σχετίζεται με υψηλότερα ποσοστά ποιοτικών γάμων, σταθερότητα, ικανοποίηση και γονεϊκή συμμετοχή.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Υπάρχει επίσης σύνδεση μεταξύ συγκεκριμένων εκφράσεων θρησκευτικότητας και ανεπιθύμητων αποτελεσμάτων, όπως οι προκαταλήψεις.

Ο γάμος δύο ατόμων από διαφορετικά θρησκευτικά υπόβαθρα είναι επίσης πιθανό να δημιουργήσει προβλήματα στις σχέσεις.

Ωστόσο, οι κοινές θρησκευτικές δραστηριότητες δύναται να συμβάλουν στην εγγύτητα του ζευγαριού και στη δέσμευση στον γάμο. Οι θρησκευτικές πρακτικές συμβάλλουν στη δημιουργία των οικογενειακών συνηθειών.

«Η αναγνώριση ότι η θρησκεία είναι ζωτικής σημασίας για ορισμένες οικογένειες είναι ένα ζήτημα, αλλά η άποψη ότι οι θεραπευτές πρέπει να περιλαμβάνουν και να ασχολούνται με τη θρησκεία κατά έναν ανεξάρτητο τρόπο είναι κάτι διαφορετικό (Marks 2004).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Παρόμοια, η πνευματικότητα ιστορικά ήταν σημαντικός παράγοντας στις ζωές των Αφρικανών. Μία οικογένεια με ισχυρές πνευματικές αξίες μπορεί να επηρεάσει το μήνυμα που αποδίδει σε μία κατάσταση κρίσης και τις απόψεις για την επίλυσή της.

Στο **Ισλάμ** επιβάλλεται διαχωρισμός των δύο φύλων στις κοινωνικές και θρησκευτικές περιστάσεις (Menos 2005).

Η Frame (2001) συστήνει τη δημιουργία ενός πνευματικού γενεογράμματος για τις οικογένειες όπου η θρησκεία και η πνευματικότητα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Ένα γενεόγραμμα απεικονίζει οπτικά την ιστορία όπου τα θρησκευτικά και πνευματικά ζητήματα ανά γενεές διαμόρφωσαν και επηρέασαν τις πεποιθήσεις και τις αξίες της οικογένειας.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Πολιτισμικές εκφράσεις αναφορικά με το ντύσιμο, το φαγητό, τη μουσική και τις τέχνες

Οι κοινές πολιτισμικές εκφράσεις που σχετίζονται με αισθητικά ζητήματα προσδίδουν επίσης στις οικογένειες μια αίσθηση σταθερότητας και «του ανήκειν». Τα τελευταία χρόνια, η επικρατούσα τάση στην κοινωνία εκτιμά το πολυεθνικό φαγητό.

Εργασία, εκπαίδευση και κοινωνική τάξη

Η κοινωνική τάξη (το επίπεδο εκπαίδευσης, το εισόδημα, η θέση στην κοινότητα) είναι σημαντική στην αξιολόγηση, καθώς υψηλότερη θέση συνήθως οδηγεί σε υψηλότερο επίπεδο ευημερίας και καλύτερη πρόσβαση σε ένα εύρος πηγών υποστήριξης.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Πεποιθήσεις για τα κοινωνικά προβλήματα και τις συμπεριφορές αναζήτησης βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης παραδοσιακών πρακτικών θεραπείας

Μελέτες αναφορικά με την εθνικότητα (McGoldrick, Giordano & Garcia-Petro 2005) αποκαλύπτουν ότι οι άνθρωποι διαφέρουν στα εξής:

- Στον τρόπο που βιώνουν τον συναισθηματικό πόνο
- Σε αυτό που ορίζουν ως σύμπτωμα
- Στον τρόπο που επικοινωνούν για τον πόνο ή τα συμπτώματά τους
- Στις πεποιθήσεις που εκφράζουν αναφορικά με τα αίτια των δυσκολιών τους
- Στις στάσεις τους σε εκείνους που τους παρέχουν βοήθεια
- Στις παρεμβάσεις που αναμένουν

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν να εκτιμούν την πολυμορφία και τις διαφορές στις οικογένειες που δουλεύουν μαζί τους καθώς αυτή η στάση αποτελεί βασικό στοιχείο της κοινωνικής εργασίας με οικογένεια.

Χωρίς αποδοχή και μη επικριτική στάση προς τη διαφορετικότητα, ο κοινωνικός λειτουργός δεν θα καταφέρει να γίνει αξιόπιστος και αποδεκτός από τις οικογένειες.

Η ευαισθησία για την πραγματικότητα της οικογενειακής ζωής θα βοηθήσει στη διαμόρφωση μιας ηθικής και ανθρωπιστικής πρακτικής με τις οικογένειες, καθώς και τη σχεδίαση ενός δρόμου για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης σχέσης μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και οικογένειας. Με την λογική αυτή συνάδουν και οι ακόλουθες πεποιθήσεις που καθοδηγούν την κοινωνική εργασία με οικογένεια.

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1. Οι οικογένειες θέλουν να είναι υγιείς
2. Οι οικογένειες επιθυμούν να είναι μαζί και να ξεπερνούν τις δυσκολίες τους
3. Οι γονείς χρειάζονται κατανόηση και υποστήριξη για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στη διατήρηση ικανοποιητικές σχέσεων και στην ανατροφή των παιδιών
4. Οι γονείς μπορούν να διδαχθούν θετικούς και αποτελεσματικούς τρόπους ανταπόκρισης προς τα παιδιά τους, αν τους δοθεί ευκαιρία να δεχτούν υποστήριξη και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες
5. Οι Βασικές Ανάγκες των Γονιών πρέπει να έχουν καλυφθεί πριν μπορέσουν να ανταποκριθούν Αποτελεσματικά και Θετικά στις Ανάγκες των παιδιών τους

Οι άνεργοι γονείς, οι γονείς που έχουν προβλήματα με τη στέγαση της οικογένειας ή την εξεύρεση τροφής ή εκείνοι που βιώνουν άλλα είδη εξουθενωτικής καταπόνησης, συνήθως αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες της οικογένειας τους, παρά τις καλές τους προθέσεις.

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

6. Όλα τα Μέλη της Οικογένειας Χρειάζονται Φροντίδα

Οι άνθρωποι θέλουν να νιώθουν ότι τους φροντίζουν και ότι έχουν επαφή με άλλους ανθρώπους. Ορισμένες φορές το να νευριάζουν και να κατηγορούν τους άλλους είναι πιο εύκολο από το να μοιράζονται την αγάπη τους και να έρχονται σε επαφή μαζί τους. Κάθε σπίτι πρέπει να είναι ένα λιμάνι, όπου κάθε μέλος θα μπορεί να βρει φροντίδα, αγάπη, υποστήριξη και αποδοχή. **Αν ένα μέλος της οικογένειας καλύπτει τις ανάγκες του σε βάρος των άλλων, τότε η οικογένεια δεν λειτουργεί σωστά.**

7. Τα Μέλη της Οικογένειας, Ασχέτως Φύλου ή Ηλικίας, Πρέπει να Σέβονται το Ένα το Άλλο

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να τα σέβονται, ενώ θα πρέπει να γίνονται σεβαστές και οι διαφορές των φύλων. Οι ισότιμες ευκαιρίες στην ανάπτυξη και στη συμμετοχή θα πρέπει να εξασφαλίζονται σε όλα τα μέλη της οικογένειας, ασχέτως ηλικίας ή φύλου. Παράλληλα, **οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να κατανοήσουν ότι οι ρόλοι που σχετίζονται με το φύλο και την ηλικία διαφέρουν ανάλογα με την κουλτούρα.**

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

8. Οι Συναισθηματικές και Συμπεριφορικές Δυσκολίες ενός Παιδιού θα Πρέπει να Αντιμετωπίζονται στο Πλαίσιο της Οικογένειας και του Ευρύτερου Κοινωνικού Περιβάλλοντος

Για να γίνουν κατανοητές οι συμπεριφορές, τα συναισθήματα και οι πεποιθήσεις των παιδιών, χρειάζεται να κατανοήσουμε τις οικογένειές τους. Επιπλέον, **για να εργαστούμε αποτελεσματικά με τα παιδιά πρέπει να εργαστούμε στενά με τις οικογένειές τους.**

Τα προβλήματα που βιώνουν οι οικογένειες σε γενικές γραμμές δεν εστιάζουν ούτε στα παιδιά ούτε στους γονείς. Αντίθετα, από μια οικογενειακή οπτική, τα ατομικά προβλήματα συνδέονται εγγενώς με τα καθημερινά σχήματα των οικογενειακών αλληλεπιδράσεων, καθώς και με τις αλληλεπιδράσεις της οικογένειας με το περιβάλλον της.

9. Όλοι οι άνθρωποι χρειάζονται μια οικογένεια

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

10. Οι περισσότερες δυσκολίες στις οικογένειες δεν εμφανίζονται ξαφνικά αλλά εξελίσσονται σταδιακά στη διάρκεια των χρόνων

Επομένως, δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν οι αλλαγές «σε μια νύχτα» διότι τα προβλήματα έχουν χαραχθεί στα σχήματα αλληλεπίδρασης της οικογένειας.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί χρειάζεται να βοηθούν τις οικογένειες να κατανοήσουν την ανάγκη για μακροπρόθεσμη εργασία και υποστήριξη κατά τη διαδικασία της αλλαγής. Αυτή η πεποίθηση τονίζει και τη σημασία της έγκαιρης παρέμβασης.

11. Υπάρχει Διαφορά μεταξύ της Σκέψης και της Δράσης στην Ανατροφή των Παιδιών

Κατά περιόδους, είναι πιθανό οι γονείς να κατακλύζονται από ματαιώσεις και καταπόνηση όταν διαχειρίζονται θέματα των παιδιών τους. Μπορεί ακόμα και να σκέφτονται να εγκαταλείψουν τις οικογένειές τους. Παρότι ορισμένοι τελικά το κάνουν, για τους περισσότερους αποτελούν μόνο φαντασιώσεις.

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να βλέπει τι συμβαίνει πραγματικά και να διακρίνει αν κάποιος γονιός δεν δείχνει αγάπη ή δεν φροντίζει τα παιδιά του. Σκεπτόμενος ή λέγοντας κάτι, διαφέρει από το να το πραγματοποιώ.

Ωστόσο, **οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να παίρνουν στα σοβαρά τις όποιες απειλές εκφράζονται από τα άτομα της οικογένειας ή το οικογενειακό σύστημα, όπως για αυτοκτονία, ανθρωποκτονία ή κακοποίηση, καθώς και απειλές που θα μπορούσαν να προκαλέσουν κακό σε κάποιο άλλο άτομο.** Αν οι απειλές αυτές είναι σοβαρές, τότε ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να τις αντιμετωπίσει άμεσα πριν από κάποια άλλα διαχρονικά οικογενειακά ζητήματα.

12. Οι Οικογένειες Χρειάζονται Δίκαιη και Ισότιμη Θεραπεία από τα Συστήματα του Περιβάλλοντος

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

13. Υπάρχει Διαφορά μεταξύ του Τέλειου Γονιού και του Αρκετά Καλού Γονιού

Κανένας γονιός, ακόμα και ο καλύτερος, δεν κάνει πάντα το σωστό κάθε στιγμή. Κάποιες φορές οι γονείς φωνάζουν στα παιδιά τους ή αδυνατούν να καλύψουν κάποια ανάγκη τους. Αυτές οι δράσεις ή οι ενδείξεις σπάνια είναι καταστροφικές για ένα παιδί.

Αντί να είναι κάποιος τέλειος γονιός (το οποίο είναι ανέφικτος στόχος) είναι να βοηθούνται οι γονείς να καλύπτουν αρκετές αν όχι όλες τις ανάγκες των παιδιών τους.

Ο ορισμός του'τι είναι αρκετά καλό μπορεί να αλλάξει με το πέρασμα του χρόνου, παράλληλα με την εξέλιξη των αναπτυξιακών αναγκών του παιδιού. Για παράδειγμα, η μη ενασχόληση με ένα παιδί τη μισή ημέρα έχει διαφορετικές επιπτώσεις αν αυτό είναι βρέφος, με το αν είναι έφηβος.

Αντί να τους κατηγορούμε, θα πρέπει να αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι οι γονείς δεν είναι τέλειοι και να τους επιτρέπουμε να κάνουν λάθη. Τα παιδιά θα κατανοήσουν ότι δεν υπάρχει ο «τέλειος» γονιός.

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1. Το καλύτερο μέρος για να βοηθήσουμε μια οικογένεια είναι στο σπίτι της.

Το σπίτι είναι το φυσικό περιβάλλον όπου ζει μια οικογένεια. Μέσα από την παρατήρηση των σχημάτων της αλληλεπίδρασης και των συμπεριφορών της οικογένειας σε αυτό, ο κοινωνικός λειτουργός έχει τη δυνατότητα να σχηματίσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση της οικογένειας.

2. Η Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια Ενισχύει τις Οικογένειες ώστε να Λύσουν τα προβλήματα τους

Βασικός στόχος της κοινωνικής εργασίας με οικογένεια είναι να βοηθά τα μέλη της οικογένειας να γίνουν πιο ικανά ως γονείς, ως σύντροφοι ή ως λειτουργικά μέλη της κοινωνίας.

Οι λύσεις που συστήνονται από τον κοινωνικό λειτουργό πρέπει όχι μόνο να ανακουφίσουν παρούσες καταστάσεις στρες, αλλά να εξοπλίζουν επίσης την οικογένεια ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει μελλοντικά προβλήματα.

Οι οικογένειες διαφέρουν σχετικά με την ικανότητά τους να λειτουργούν και να αλλάζουν κάτω από συνθήκες στρες. Δεν υπάρχει οικογένεια που να μη διαθέτει ικανότητες ή δυνατότητες. Πριν από τον σχεδιασμό της παρέμβασης θα πρέπει να πραγματοποιείται μία ακριβής αξιολόγηση των ιδιαίτερων ικανοτήτων των οικογενειών.

3. Η Παρέμβαση θα πρέπει να είναι εξατομικευμένη και να βασίζεται στην Αξιολόγηση των Κοινωνικών, Ψυχολογικών, Πολιτισμικών, Εκπαιδευτικών, Οικονομικών, και Φυσικών Χαρακτηριστικών της Συγκεκριμένης Οικογένειας

Η κοινωνική εργασία με οικογένεια ξεκινά εκεί που βρίσκεται η κάθε οικογένεια.

Αυτή η αρχή ισχύει είτε ο κοινωνικός λειτουργός πραγματοποιεί την πρώτη είτε την εικοστή πρώτη συνέντευξη με την οικογένεια.

Οι δυνατότητες και τα προβλήματα της οικογένειας θα πρέπει να αξιολογούνται διαρκώς και στη συνέχεια να εκτιμάται η εξασφάλιση των κατάλληλων και έγκαιρων παρεμβάσεων. Κάτι που είναι αποτελεσματικό για μία οικογένεια μπορεί να μην είναι για μία άλλη με παρόμοια προβλήματα.

4. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί Πρέπει να Ανταποκρίνονται Πρώτα στις άμεσες ανάγκες των Οικογενειών και Ύστερα στους Μακροπρόθεσμους Στόχους

Τα πεινασμένα παιδιά χρειάζονται φαγητό. τα παιδιά αστέγων οικογενειών χρειάζονται στέγη και τα άρρωστα παιδιά χρειάζονται ιατρική βοήθεια. Δεν μπορούν να μεγαλώσουν με υποσχέσεις για το μέλλον, ενώ οι γονείς τους μαθαίνουν κάποια τέχνη ή αναζητούν εργασία.

Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αξιολογήσει τις άμεσες ανάγκες μιας οικογένειας και να διασφαλίσει ότι αυτές οι ανάγκες είναι οι πρώτες που θα καλυφθούν. Ταυτόχρονα, μπορεί να βοηθήσει τα μελλοντικά σχέδια των γονιών διασφαλίζοντας ότι θα καλυφθούν και οι μακροπρόθεσμες ανάγκες.

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η ιεράρχηση των αναγκών σύμφωνα με τον Maslow, είναι ένας χρήσιμος χάρτης για την αξιολόγηση των αναγκών των παιδιών και των οικογενειών. Σύμφωνα με αυτή την εκτίμηση, τα σχέδια αποτελούν τα θεμέλια για την εκπλήρωση αυτών των αναγκών, αρχίζοντας με τις βασικές φυσικές ανάγκες. Ξεκινώντας με την αξιολόγηση των πρωταρχικών φυσικών αναγκών, όπως η ανάγκη για φαγητό και στέγη, βοηθά τον κοινωνικό λειτουργό να αναπτύξει ένα σχέδιο παρέμβασης. Στο δεύτερο επίπεδο των αναγκών βρίσκεται η ασφάλεια.

Η ικανοποίηση αυτών των αναγκών περιλαμβάνει την προστασία από σωματικές βλάβες και τη διαβίωση σε ασφαλή σπίτια και γειτονιές. Το τρίτο επίπεδο περιλαμβάνει αφορά στις ανάγκες που αφορούν στην αίσθηση του ανήκειν. Η ανάγκη αυτή εκπληρώνεται όταν κάποιος γίνεται αποδεκτός και εκτιμάται από μία ομάδα, με την οικογενειακή ομάδα να είναι πρωταρχικής σημασίας.

Το επόμενο επίπεδο αφορά στις ανάγκες αυτοεκτίμησης και το τελευταίο στην ανάγκη για αυτοπραγμάτωση. Ο κοινωνικός λειτουργός διασφαλίζει πρώτα ότι εκπληρώνονται οι βασικές φυσικές ανάγκες και οι ανάγκες για ασφάλεια της οικογένειας και ύστερα εργάζεται με την οικογένεια στην εκπλήρωση των υπολοίπων αναγκών της.